

Sangskat

Lærervejledning

Projektet er udviklet af Skole- kirkesamarbejdet i Horsens Provsti i samarbejde med
KORLIV – folkekirkens kororganisation.

Illustrationer: Anne Lyhne

Tak for indspilning af projektets salmer til:

Haderslev Domkirkes Juniorkor

Korleder Anne Lise Quorning

Projektet er udarbejdet i 2023 -24

Indhold

Side 5 Forord

Side 6 Projektets mål

Side 7 Faseoversigt

Undervisningsvejledning

Side 8 Fase 1: Kirkebesøg

Side 9 Fase 2: På skolen

Side 11 Fase 3: Stor fælles afslutning

Bilag

Side 12 Bilag 1: Salmevers som benyttes i projektet

Side 15 Bilag 2: Tekster om projektets komponister

Side 17 Bilag 3: Tekster om projektets forfattere

Forord

Her i Danmark har vi en helt uvurderlig sang- og salmeskat. Vi har siden reformationen været begunstiget med nogle af Europas dygtigste salmedigtere og salmekomponister.

I projekt Sangskat bliver eleverne bekendt med vers fra ikke mindre end 7 salmer fra forskellige tidsperioder af salmernes mestre: Kingo, Brorson, Grundtvig, Ingemann, Weyse, Carl Nielsen og Th. Laub. Salmerne er i materialet forkortede.

Med hjælp fra kirkemusikere, organister og korledere, som dagligt arbejder med salmer, vil eleverne få en anderledes og professionel indføring i salmesangens univers.

Eleverne lærer tekster og melodier fra forskellige tidsperioder, får oplevelsen af at synge sammen med mange og være aktivt deltagende i en stor fællesfortælling.

Projektet medvirker til et levende og et samlende fællesskab omkring vores fællessangstradition.

Rigtig god sang- og salmefornøjelse!

Projektets mål

Formålet:

Formålet med forløbet er, at eleverne får et begyndende kendskab til den store danske salme- og fællessangstradition.

Dette kendskab opnår eleverne gennem en salmeskattejagt i den lokale kirke, med den lokale kirkemusiker. På skolen, i undervisningstimerne, øver klassen på salmerne, med videoer indsunget af børnekor. Erfaring med fællessang får eleverne ved den store afslutning, hvor salmerne indgår i en eventyrlig fortælling.

Målene for projektet er:

- At eleverne får et begyndende kendskab til den danske salme som genre

- At eleverne får kendskab til store danske komponister og digtere, der har bidraget til vores sang- og salmeskat

- At eleverne oplever sang og fællessang, som del af dansk kultur.

- At eleverne får kendskab til kirke, historie og kultur

Eleverne kommer omkring følgende kompetenceområder, mål og færdigheds- og vidensområder for

Kristendomskundskab

Eleven kan forklare, hvad kristendom er, og gengive hovedtræk i kristendommens historie, herunder folkekirkens betydning i Danmark.

Kristne udtryk:

Eleven kan redegøre for betydninger af central musik og salmer. Eleven har viden om udlægninger af musik og salmer.

I projektet lærer eleverne salmer fra forskellige tidsperioder, hvilket betyder, at salmerne præsenterer flere af de historiske strømninger både litterært og musikalsk, som et udtryk for salmernes samtid.

I salmerne møder eleverne en måde, hvorpå kristendommen kommer til udtryk i Danmark. I dansk musiktradition indtager salmerne en central position, som en regulær salmeskat, der er gengivet i både salmebogen og højskolesangbogen.

Musik

Eleverne kommer omkring følgende kompetenceområder, mål og færdigheds- og vidensområder og for musik:

Musikudøvelse:

Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse.

Sangrepertoire

Eleven kan synge med på forskellige typer af sange og salmer. Eleven har viden om tekstindhold og melodi i sange og salmer.

Eleven kan synge med god intonation og klang.

Musikforståelse:

Eleven kan lytte til levende fremført musik. Eleven har viden om lytteadfærd ved levende fremført musik.

Faseoversigt:

Fase 1

Kirkebesøg 1: Skattejagt og sang med kirkemusiker.

Tidsforbrug: 1 time + transport

Fase 2

På skolen: lære salmer ved hjælp af øvevideoer

Vejledning i at lære salmer

kort præsentation af salmekomponister og salmedigtere (se salmetekster i Bilag 1)

Tidsforbrug: 4 -5 lektioner

Fase 3

Kirkebesøg 2

Fælles afslutning i kirken, gerne med flere klasser, med aktiv eventyrfortælling med salmerne .

Tidsforbrug: 1 lektion (+transport)

Materialet:

- A. Øvevideoer til salmerne findes på KORLIVs YouTube kanal: www.youtube.com/@Korliv/ playlists. Her finder du en playliste, som hedder Sangskat. Bemærk! Der ligger to udgaver af hver salme: en udgave med fagter til salmerne og en udgave uden fagter til salmerne. Lærer vælger selv, hvad der vil give bedst mening i forhold til klassen.
- B. Illustrerede og trykte salme hæfter findes i forbindelse med kirkebesøgets skattejagt. Her præsenteres hæfterne og udleveres til eleverne.
- C. Tekster om salmekomponisterne findes som bilag i lærervejledningen.
- D. Tekster om salmeforfatterne findes som bilag i lærervejledningen.
- E. Vejledning til, hvordan man kan arbejde med tekst og musik på en sjov og legende måde, findes som bilag i lærervejledningen. Lærer kan evt. kontakte kirkemusikeren om nærmere vejledning.

Undervisningsvejledning

Fase 1: Kirkebesøg 1, med skattejagt og salmesang med kirkemusiker

Kirkebesøget i den lokale kirke foregår klassevis og inde i kirken.

Besøget består af en Escape Room inspireret skattejagt.

Klassen skal være delt i 6 grupper, 3-4 elever i hver gruppe.

Rammefortælling og kirkebesøgets forløb

Den uheldige kirkemusiker fortæller om, at det vigtigste arbejde han/hun har, er at spille til fællessang i kirken. Men nogen har fjernet noderne og salmebøgerne fra orglet.

Dermed kan man ikke spille noget, man ikke kender i forvejen, og det går slet ikke. Kirkemusikerens vigtigste opgave er at kunne spille alt til gudstjenester, begravelser, bryllupper og meget andet, og organisten skal kunne forberede sig på at spille alle salmerne i hele salmebogen.

Der er sket noget mystisk inde i kirken: Der er stillet nogle poser rundt i kirken, og der står en boks med låse på.

Kirkemusikeren ved simpelthen ikke, hvordan han/hun skal klare selv at løse mysteriet og håber, at børnene kan hjælpe med at få det hele til at give mening.

De 6 grupper skal i kirken løse små opgaver, der relaterer sig til de salmer, de senere skal lære.

Der er i alt 7 små opgaver til hver gruppe, der skal løses, hvor svarene eller koderne er salmerne numre i salmebogen.

Afslutningsvis finder hver gruppe en nøgle til en hængelås. Når alle grupper har deres nøgle til deres hængelås, kan salmeskatten åbnes.

Her finder eleverne organistens koralbog (noder) og en stak smukt illustrerede salmehæfter, som eleverne skal bruge at synge efter.

Salmehæftet kan også findes på KORLIVs hjemmeside www.korliv.dk/kortools/undervisningsforloeb/sangskat

Den lokale kirkemusiker, som er til stede, vil herefter lære eleverne 2 salmer fra hæftet.

Herefter sendes klassen tilbage til skolen med salmehæfterne og adresse til KORLIVs youtube kanal.

Klassen må hjem til skolen og synge. Youtube kanalen gemmer videoer med hjælp til at lære salmerne.

Tidsforbrug: 1 time

Fase 2: På skolen

På skolen læres salmer ved hjælp af øvevideoer, og læreren fortæller om komponister samt forfattere. I forbindelse med skattejagten ved kirkebesøget har alle elever fået deres eget illustrerede salmehefte indeholdende vers fra salmerne, som skal bruges til den fælles afslutning.

Øvevideoer findes på KORLIVs youtube kanal under playlisten Sangskat: www.youtube.com/@korliv/Playlists

Lektion 1

Billedmaterialet i salmeheftet:

1. Finde symbolerne fra forsiden inde i hæftet og finde ud af, hvilken salme de hører til.
2. Kort introduktion af komponisten C.E.F. Weyse og forfatter B.S. Ingemann.
Baggrundsviden om komponister findes i lærervejledningen, som bilag 2
Baggrundsviden om salmeforfattere findes i lærervejledning, som bilag 3.

Teksterne kan bruges på flere måder:

- Man kan som lærer læse dem og fortælle ud fra teksterne.
 - Man kan læse teksterne højt for klassen, i forbindelse med at salmerne læres.
 - Man kan vælge de personer ud, man ønsker at fortælle om.
3. Lytte til og synge salmen: I østen stiger solen op.
 4. Lytte til og synge salmen: Gud ske tak og lov.
 5. Se hvor i salmeteksterne I kan genkende symbolerne fra salmeheftet i salmeteksten?
Se gerne på en salme ad gangen.
 6. Synge salmen: Sorrige og glæde, som allerede er introduceret på kirkebesøget.

Lektion 2

1. Synge salmen: Sorrige og glæde.
2. Kort introduktion til Thomas Kingo og brugen af visemelodi.
3. Skriv modsætningspar i kender. Arbejde 2 og 2,5 minutter. Eks. Høj/lav, tyk/tynd, lille/stor.
4. Find modsætningspar i teksten på klassen.
5. Find modsætninger på billedet i salmeheftet s. 6.
6. Lyt til og syng: Her kommer Jesus dine små.
7. Kort intro om J.A.P. Schultz og Hans Adolf Brorson.
Se forklaring under lektion 1 punkt 2.
8. Lyt til og syng: Gud ske tak og lov.

Lektion 3

1. Syng salmen: Her kommer, Jesus, dine små.
2. Syng salmen: Morgenstund har guld i mund.
3. Kort om Thomas Laub og N.F.S. Grundtvig.
4. Syng salmen: Sov sødt barnlille.
5. Find ord der rimer i salmerne, Morgenstund har guld i mund og Sov sødt barnlille, som er skrevet af Grundtvig.
6. Lytte til salmen: Min Jesus, lad mit hjerte få.

Lektion 4

1. Syng salmen: Min Jesus, lad mit hjerte få.
2. Kort om Carl Nielsen.
3. Se på salmetekst og billeder.
Del klassen i 7 små grupper, der hver skal finde ord, i hver sin salme. Eleverne skal finde ord i teksten, som de kan finde udtrykt i salmens maleri. Brug 10 minutter.
Herefter fortæller hver gruppe, hvad de er kommet frem til.
4. Syng alle 7 salmer i salmehæftets rækkefølge, som optakt til den store afslutning
 - A. I Østen stiger solen op.
 - B. Her kommer, Jesus, dine små.
 - C. Sorrig og glæde de vandre til hobe.
 - D. Morgenstund har guld i mund.
 - E. Sov sødt, barnlille.
 - F. Min Jesus, lad mit hjerte få.
 - G. Gud ske tak og lov.

Tidsforbrug: 4 lektioner

Man kan selvfølgelig bruge flere lektioner, hvis der er brug for det og tid til det.

Lærer kan også i timerne bruge lærervejledningen (bilag) til, hvordan man kan arbejde med salmerne og salmeteksterne. Inspiration til, hvordan det kan gøres sjovt, med brug af krop, rytmer og bogstavlege mv. at lære salmetekster og -musik. De metoder kan bruges undervejs i de fire lektioner, som en måde at indarbejde tekst og musik via krop, leg og bevægelse.

Fase 3: Kirkebesøg 2, Stor fælles eventyrfortælling

Her mødes alle deltagende klasser til en stor fælles afslutning, evt. i en større, lokal kirke.

Eleverne skal medbringe deres salmesangshæfter.

Salmerne, som eleverne har lært og arbejdet med, indgår her i en helt ny kontekst, nemlig som en del af en eventyrfortælling. Et eventyr om en konge og en dronning.

Eleverne skal undervejs i fortællingen synge salmerne fra hæftet, som en del af fortællingen.

Flere gange i forløbet er der bevægelser eller andet, der gør eleverne til en del af opførelsen, så de bliver aktive medspillere/medsyngere i eventyret.

Tidsforbrug: 1 time (+ transport)

Bilag 1: Salmevers som er benyttet i projektet

Eleverne får salmehæfte med alle vers og illustrationer udleveret på kirkebesøget

1. I østen stiger solen op, DDS 749 vers 1,2,7

Mel.: C.E.F. Weyse 1837

Tekst: B.S. Ingemann 1837

1. I østen stiger solen op:

Den spreder guld på sky,
går over hav og bjergetop,
går over land og by.

2. Den kommer fra den favre kyst,
hvor Paradiset lå;
den bringer lys og liv og lyst
til store og til små.

7. Du soles sol fra Betlehem!
Hav tak og lov og pris
for hvert et glimt fra lysets hjem
og fra dit Paradis!

2. Her kommer, Jesus, dine små, DDS 123 vers 1,2

Mel.: J.A.P. Schulz 1786

Tekst: Hans Adolph Brorson 1732

Bearbejdet 1850

1. Her kommer, Jesus, dine små,
til dig i Betlehem at gå;
oplys enhver i sjæl og sind
at finde vejen til dig ind.

2. Vi løber dig med sang imod
og kysser støvet for din fod;
o salig stund, o klare nat,
da du blev født, vor sjæleskat!

3. Sorrig og glæde de vandrer til hobe, DDS 643 vers 1

Mel.: Visemelodi omkring 1670

Tekst: Thomas Kingo 1681

1. Sorrig og glæde de vandre til hobe,
lykke, ulykke de gange på rad,
medgang og modgang hinanden tilråbe,
solskin og skyer de følges og ad.
Jorderigs guld
er prægtig muld,
Himlen er ene af salighed fuld.

2. Kroner og scepter i demantspil lege,
leg er dog ikke den kongelig dragt.
Tusinde byrder i kronerne veje,
tusindfold omhu i scepterets magt.
Kongernes bo
er skøn uro,
Himlen alene gør salig og fro.

4. Morgenstund har guld i mund, DDS 752 vers 4,5

Mel.: Thomas Laub 1916

Tekst: N.F.S. Grundtvig 1853

4. Gå da frit
enhver til sit
og stole på Guds nåde!
Da får vi lyst og lykke til
at gøre gavn, som Gud det vil,
på allerbedste måde.

5. Sol opstår,
og sol nedgår,
når den har gjort sin gerning;
Gud give os at skinne så,
som himmellys, skønt af de små!
Da randt for os guldterning.

5. Sov sødt barnlille, DDS 674 vers 1

Mel.: Thomas Laub 1915

Tekst: N.F.S. Grundtvig 1844, 1850 og 1864

Bearbejdet 1872

1. Sov sødt, barnlille!

Lig rolig og stille,

så sødelig sov

som fuglen i skov,

som blomsterne blunde i enge!

Gud Fader har sagt:

Stå, engle, på vagt,

hvor mine de små er i senge!

6. Min Jesus lad mit hjerte få, DDS 217 vers 1,2

Mel.: Carl Nielsen 1914

Tekst: Biørn Christian Lund 1764

Bearbejdet 1778

N.F.S. Grundtvig 1846

1. Min Jesus, lad mit hjerte få

en sådan smag på dig,

at nat og dag du være må

min sjæl umistelig!

2. Da bliver nådens tid og stund

mig sød og lystelig,

til du mig kysser med din mund

og tager hjem til dig.

7. Gud ske tak og lov, DDS 751, vers 1

Mel.: C.E.F. Weyse 1837

Tekst: B.S. Ingemann 1837

1. Gud ske tak og lov!

Vi så dejligt sov,

barnet lå med varme kind på puden.

Nu som fuglen frisk!

Rask som havets fisk!

Morgensolen titter gennem ruden.

Bilag 2: Komponister

J.A.P. Schulz (1747 – 1800)

Johan Abraham Peter Schulz

J.A.P. Schulz var en tysk komponist, der i 8 år også levede i Danmark, fra han var 40 år til han var 47 år. Han var lidt af et naturtalent, og han begyndte at komponere musik allerede som 11-årig. Hans far sendte ham i latinskole, for faren syntes, Johan skulle være præst. Imidlertid begyndte han at få musikundervisning – både på klaver, orgel og i musikteori, for hans lærere så, han havde et stort musikalsk talent. Så han blev pianist og orkesterleder for orkestre i Tyskland.

J.A.P. Schulz skrev operetter, syngespil, orkestermusik og sange, som han blev meget berømt for. Han var én, man respekterede i både Tyskland og Danmark. Da den danske konge hørte hans musik ved en koncert, inviterede han straks Schulz til Danmark. Her fortsatte Schulz som orkesterleder, og han skrev rigtig mange sange og salmer, der har fået stor betydning. Og som fortsat synges i Danmark.

Schulz blev gift og fik en datter.

C.E.F. Weyse (1774-1842)

Christoph Ernst Friedrich Weyse

Weyse opfattes som dansk komponist – men han var født i Tyskland. Han voksede op i et musikalsk hjem, og han elskede at øve og spille klaver. Han begyndte at komponere musik, da han var 13 år, og han blev vist frem i hjemmet som musikalsk vidunderbarn. Da han var 15 år, døde hans mor, og stedfaren sendte ham i lære som købmand. Der gik nu kun 5 dage – så meddelte købmanden, at han ikke kunne bruge Weyse som købmandselev. Weyse blev nu af sin musiklærer opfordret til at rejse til København for at uddanne sig som musiker. Den store musiker i København, J.A.P. Schulz, tog sig nu af ham som sin elev. Weyse blev i København hele sit liv, og han blev selv meget kendt og respekteret. Han var organist ved Københavns Domkirke, og han var meget dygtig. Han komponerede syngespil for teatret, musik til brug i kirken, orkestermusik, symfonier, klavermusik og rigtig mange sange. Han blev udnævnt som professor, og da han var 45 år, blev han ansat af kongen som kongelig komponist. Sent i sit liv samarbejdede han med B.S. Ingemann om at sætte tekster af Ingemann i musik. Det blev til *Morgensange for Børn*, som kom 1837 og efterfulgtes næste år af *Syv Aftensange*. Sange som står i salmebogen, og som er nogle af de mest kendte salmer.

Weyse var dybt forelsket som ung, men måtte ikke få den unge kvinde som hustru. Så han var meget meget ulykkelig. Han blev aldrig gift!

Th. Laub (1852 – 1927)

Thomas Linnemann Laub

Thomas Laub blev født på Fyn, hvor hans far var præst. Faren døde tidligt, og han voksede op hos familie i Fredericia. Han fik uddannelse på konservatoriet i København som organist, og levede hele sit liv som organist i København, hvor han spillede orgel i de store kirker. Han havde

også læst teologi, så han havde en stor viden om kirken og kirkemusikken. På et tidspunkt begyndte han at komponere melodier til salmer og orgelmusik. Han gjorde noget helt nyt – skrev melodier og salmer i en helt anderledes stil, end man var vant til. Faktisk forsøgte han at få salmerne til at lyde, som de havde lydt for flere hundrede år siden. Det var der mange, der ikke var helt tilfredse med. De syntes ikke om hans lidt gammeldags og lidt stive stil, og han diskuterede rigtig meget med andre musikere. Men Thomas Laub fortsatte, også støttet af Carl Nielsen. Han havde en stærk vilje – og han fik sin vilje. Gennem næsten 70 år var Laubs melodier og stil de mest populære i kirkemusikken. Hans melodier bruges stadig, men ikke så meget som tidligere. Thomas Laub blev aldrig gift, og fik heller ikke nogen børn.

Carl Nielsen (1865-1931)

Carl Nielsen regnes for at være den største danske komponist nogen sinde. Han komponerede musik for stort orkester, kammermusik, operaer, klaver- og orgelmusik og melodier til rigtig mange digte og salmer.

Carl Nielsen voksede op i en ret fattig familie på Fyn, nær Odense, i en søskendeflok på 12 børn. Der var ikke råd til skolegang for børnene, så Carl kom ud at tjene som hyrdedreng som 7-8 årig. Hans far og hans onkler var spillemænd, så der var en violin i hjemmet. Carl viste sig at være meget musikalsk, og den lokale lærer satte i værk, at han fik undervisning i musik og violin. Han kom i lære i en købmandsbutik, men fik så fast plads i et orkester i Odense – som basunist. Herefter førte vejen videre til København, hvor han blev uddannet violinist. Men han ville være komponist og skrive stor musik. På en studierejse til Paris mødte han sin hustru, der var billedhugger. De blev gift og fik en datter.

Carl Nielsen lavede musik, der lød helt anderledes, end man havde hørt tidligere, så i begyndelsen var det lidt svært at blive anerkendt. Men på et tidspunkt, da han var omkring 50 år, fik han stor succes, og hele musikverdenen hyldede ham. Her begyndte han også at skrive melodier til sange og salmer, og havde stor indflydelse på alle de sange, som den danske befolkning sang. Han døde, da han var 66 år.

Visemelodi

Når der i salmebogen er angivet 'visemelodi', er det fordi man tidligere, tilbage i 1500 og 1600-tallet jævnligt brugte helt almindelige populære melodier, sunget uden for kirken, som melodier til salmer i kirken. Så var man sikker på, at de, der gik i kirke, kunne synge med – for de havde jo hørt melodierne på gaden eller i hjemmene. Fra midten af 1500-tallet blev man i kirken meget opmærksom på, at man skulle synge salmer i kirken. Det er der flere årsager til. Bl.a. at man syntes at den bedste måde at henvende sig til Gud på, var ved at synge. Og så kunne man måske også undgå, at folk, der gik i kirke, faldt i søvn. Dengang varede en gudstjeneste gerne flere timer. Og folk stod op – der var ikke altid kirkebænke.

Bilag 3: Salmeforfattere

Th. Kingo (1634-1702)

Thomas Kingo

Kingo er en meget berømt salmedigter i hele Norden. Han blev født på Sjælland, hvor han voksede op i en ret fattig familie. Som ung var han vist lidt af en vildbasse, og han kunne rigtig godt lide piger. Men han var dygtig i skolen, og blev sendt væk hjemmefra på latinskole, og så læste han til præst. Han var allermost optaget af kirken og af at digte om kærlighed, om Gud, om alle livets besværligheder, og hvor skønt der er i himmelen. Han digtede på en meget ligefrem og forståelig måde – og med ord, der var meget maleriske og beskrivende. Det kunne man godt lide, og han blev da også af kongen sat til at skrive en salmebog, der blev brugt i både Danmark, i hele Norge og på Færøerne. På et tidspunkt begyndte han at skrive digte og sange, der hyldede den enevældige konge, Christian d. femte. Det kunne kongen og hele befolkningen godt lide, og det betød så senere i Kingos liv, at kongen gav ham en fin stilling i kirken: han blev udnævnt til biskop over Fyn, for det var den enevældige konge, der bestemte næsten alt. Kingo blev også adelig. Han var ret streng, og sørgede for, at alle regler blev overholdt. Kingo endte altså med en fin stilling og en fin titel, selvom han kom fra den fattige familie.

Kingo var gift tre gange, men han fik aldrig selv børn. Han havde en stedsøn, fra sin første kone – hun havde en søn fra sit første ægteskab, hvor manden døde. Kingo blev 68 år.

Kingo er en af de tre danske salmedigtere, der har allerflest salmer med i den danske salmebog.

H. A. Brorson (1694-1764)

Hans Adolph Brorson

Hans Adolph Brorson blev født i Randerup i Sønderjylland, hvor hans far var præst. Han og hans brødre læste teologi på Universitetet i København, men Brorson var også interesseret i naturvidenskab og andre fag. Han blev i første omgang ikke færdig med sin uddannelse som præst.

Han havde det rigtig dårligt på et tidspunkt, og så blev troen på Gud en hjælp for ham. Da han var 27 år gjorde han endelig sit studium færdigt som teolog, og blev ansat som præst i Sønderjylland. Senere blev han biskop for Ribe stift – en meget fin stilling i kirken.

Brorson blev gift, og sammen fik han og hans hustru 13 børn.

Brorson skrev mange salmer og digte om tro, der skulle hjælpe mennesker gennem livet og livets mange bekymringer og sorger. Salmer og digte, som var fulde af inderlighed, følelser og virkeligt liv. Flere af hans salmer blev først fundet efter Brorsons død som 70-årig. Brorsons salmer blev også meget populære i Norge.

Brorson er en af de tre danske salmedigtere, der har allerflest salmer med i den danske salmebog.

N.F.S. Grundtvig (1783-1872)

Nikolai Frederik Severin Grundtvig

Grundtvig sagde: "Mennesket er ingen Abekat, bestemt til først at efterabe de andre Dyr, og siden sig selv til Verdens Ende. Mennesket er en mageløs Skabning, som skal udvikle og klare sig gennem tusinde Slægter, hjulpet af den guddommelige ånd. Som et guddommeligt Eksperiment, der viser, hvordan Aand og materie kan gennemtrænge og inspirere hinanden."

'Oplysning' et af Grundtvigs kodeord. Gennem oplysning og (ud)dannelse, samtale og lærdom skal mennesker gives mulighed for at forholde sig til historien og samfundet, kulturen og religionen og sig selv. Med dén bagage får mennesker mulighed for at udvikle evner, indgå i og skabe fællesskaber og til at leve som frie væsner. Med frihed til at mene, tro og tale. 'Frihed' er endnu et af Grundtvigs kodeord. Tvang, mener Grundtvig, sætter al samfunds- og menneskeudvikling i stå. Grundtvigs tanker om en fri skole, der bygger på fortælling og samtale mellem lærer og elever, blev fundament for vores skolesystem. Og ikke mindst hele højskoletanken.

Grundtvig kom fra en lille landsby, Udby, på Sjælland, hvor hans far var præst. Han havde 4 søskende. Som 9-årig blev han sendt til Jylland, hvor en af farens præsteventner skulle forberede Frederik på at begynde i latinskolen i Århus. Grundtvig blev uddannet præst og bosatte sig som voksen i København, hvor han blev præst i Vartov kirke gennem mange år. Han var gift tre gange og fik fem børn. Han døde i en høj alder – 89 år blev han.

Grundtvig er en af de tre danske salmedigtere, der har allerflest salmer med i den danske salmebog.

B.S. Ingemann (1789-1862)

Bernhard Severin Ingemann

B.S. Ingemann blev født for næsten 250 år siden. Han voksede op som præstesøn og som den yngste i en børneflokk på otte. Allerede som 10-årig mistede han sin far. Da han var tyve år døde hans mor og i de følgende år, mistede han alle sine syv brødre, der døde af tuberkulose. Han læste jura, begyndte at skrive digte og salmer, og så skiftede han jurastudiet ud med litteratur ved Sorø Akademi. Her blev han senere lærer og rektor. I Sorø var mange af tidens store digtere samlet, så der var et inspirerende miljø.

Ingemann skrev både digtsamlinger, eventyr og skuespil. Han fik økonomisk støtte fra kongen til at rejse til udlandet: Italien over Tyskland, Frankrig og Schweiz i 1818-1819, hvilket var meget usædvanligt på den tid. Rejsen inspirerede Ingemann til at skrive mere, bl.a. historiske romaner, men Ingemann vendte tilbage til digtene og poesien med sine "Morgensange for Børn" (1837) og "Syv Aftensange" (1838). Sangene og salmerne blev sat til musik af komponisten C.E.F. Weyse og de skønne sange blev nu sunget af rigtig mange mennesker i Danmark. Ingemann blev kendt, og fik stor betydning for fællesskabet og nationalfølelsen i Danmark. Han skabte en fælles identitet for danskerne, børn og voksne, fattige og rige.

Da han var 43 år blev han gift, men han og hans kone fik ingen børn.

Sangskat

KORLIV
folkekirkens
kororganisation

Lærervejledning

UNDERVISNINGSPROJEKT "SANGSKAT"

Projektet er udarbejdet af Skole- kirkesamarbejdet i Horsens provsti/kommune, del af Folkekirkens Skoletjeneste, i samarbejde med KORLIV – folkekirkens kororganisation.

Illustrationerne i hæftet er akvareller malet til undervisningsprojekt "Sangskat" af billedkunstner Anne Lyhne.

